

**Wnioski i propozycje spółdzielczości w ramach projektu strategicznego MRiRW dotyczącego zmiany przepisów oraz zmniejszenia wymagań i uproszczenia biurokracji, celem ułatwienia zakładania i prowadzenia działalności rolniczej oraz działalności związanej z rolnictwem, uwolnienia wiejskiej działalności gospodarczej**

- 1. Zdaniem środowiska spółdzielczego potrzebne jest szersze uwzględnienie spółdzielczości w projektowanym wsparciu w ramach Planu Strategicznego WPR 2023-2027 dla Polski.** Zgłaszaliśmy ten postulat w trzech stanowiskach KRS do kolejnych wersji projektu PS WPR 2023-2027, wskazując działania Planu Strategicznego wymagające naszym zdaniem uzupełnienia.

Dotychczasowe PROW od wejścia Polski do UE cechowało ukierunkowanie głównie na wsparcie rolników indywidualnych. Mimo dokonanej modernizacji gospodarstw, problemy z utrzymaniem dochodowej produkcji rolnej są aktualne i nasilają się. Spółdzielnie pozwalają zmniejszyć koszty produkcji poprzez wspólne zakupy środków produkcji, użytkowanie maszyn rolniczych, inwestycje – z tego korzystają rolnicy w krajach Zachodnich UE.

- 2. Uznanie gospodarstw rolniczych spółdzielni produkcyjnych za gospodarstwa wielorodzinne – potrzebna zmiana w Ustawie o ustroju rolnym.** Definicja gospodarstwa rodzinnego i wielorodzinnego. RSP tworzą głównie rodziny rolnicze, które z uwagi na swoją specyfikę tj. prowadzenia wspólnego gospodarstwa rolnego, wielkość ekonomiczną takiego gospodarstwa oraz ubezpieczeniu członków w ZUS, tracą dużą część możliwości wsparcia z środków UE np. w ramach PROW działanie Modernizacja gospodarstw rolnych, Rozwój działalności pozarolniczej, a także ograniczenia w dostępie do zakupu gruntów rolnych, inne.

- 3. Organizacje Producentów i Grupy Producentów Rolnych:**

- **uproszczenie uzyskiwania statusu uznanej OP** przez działające spółdzielnie (na podstawie dotychczasowej min. 5-letniej działalności) i nowotworzone OP i GPR, zmniejszenie wymogów, liczby działań i celów przy tworzeniu OP i GPR (ograniczenie ich do wymagań przepisów UE) – potrzebna zmiana w tym zakresie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dotyczącego warunków udzielania pomocy w ramach działania „Tworzenie grup producentów i organizacji producentów” PROW 2014-2020, jak również przyjmowanie uproszczonych rozwiązań w tym zakresie w ramach PS WPR 2023-2027 dla Polski (**nie rekomendujemy wsparcia tworzenia nowych GPR w perspektywie PS WPR 2023-2027, a jedynie wsparcie tworzenia OP – uzasadnienie przedstawiamy poniżej**) :

- ✓ wprowadzenie wymogu **realizacji dwóch wybranych celów oraz co najmniej jednego działania w ramach danego celu w 5 letnim okresie realizacji Planu Biznesowego organizacji producentów lub grupy producentów rolnych** (odejście od obowiązku realizacji wszystkich 6 celów tworzenia OP i GPR – w przypadku wnioskowania o wsparcie ryczałtowe na tworzenie) oraz odejście od obowiązku corocznej realizacji działań w ramach celów – większość trwałych działań wymaga 2-3 letniego przygotowania się a następnie dokonywana jest ich realizacja – to uznana OP lub GPR powinna decydować czy dane działanie chce realizować corocznie czy przeciwnie, chce się przygotować i wdrożyć dane działanie rozwojowe w wybranym roku 5 letniego

Planu Biznesowego wymaganego do otrzymania dotacji na tworzenie). Cele tworzenia uznanych OP lub GPR wskazane w przepisach UE (art. 27 Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1305/2013 oraz art. 152 Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013) są jednoznacznie katalogiem celów do wyboru przez uznane OP lub GPR do realizacji, nie zaś obowiązującymi celami do zrealizowania ich wszystkich przez te podmioty. Intencją w/w przepisów UE jest obowiązek realizacji co najmniej jednego spośród wymienionych tam celów.

- ✓ **wprowadzenie obowiązku przeznaczenia co najmniej 40% otrzymanego wsparcia ryczałtowego na tworzenie organizacji producentów lub grupy producentów rolnych na środki trwałe** – celem poprawy trwałości tych podmiotów (dotychczasowe doświadczenia wskazują, że duża część GPR po okresie otrzymywania w/w dotacji likwiduje się),
- **zmniejszenie nadmiernej biurokracji przy uznawaniu OP lub GPR oraz w trakcie ich działalności** (ograniczenie ilości dokumentów, załączników i danych o OP lub GPR oraz o członkach OP lub GPR – w szczególności uproszczenie formularza Planu Biznesowego oraz Sprawozdania w kolejnych latach działania – w wielu przypadkach wymagane jest tysiące danych np. przy uzyskiwaniu statusu uznanej OP przez spółdzielnie mleczarskie lub OP w innych branżach w przypadku większej liczby członków). Stanowi to jedną z głównych barier braku uznanych OP w Polsce (poza sektorem owoców i warzyw). Potrzebne jest ograniczenie podawania danych o OP lub GPR do danych głównych, ogólnych, potwierdzających potencjał tych podmiotów (bez konieczności drobiazgowego podawania szczegółów), natomiast w przypadku danych o członkach OP lub GPR ograniczenie ich do danych zbiorczych ogólnych (bez podawania szczegółów),
- **zapisanie w Planie Strategicznym WPR 2023-2027 dla Polski wsparcia sektorowego przewidzianego przez KE w kluczowych dla Polski sektorach: mleko i przetworzy mleczne, wieprzowina, zboża, nasiona roślin oleistych, wołowina i cielęcina, drób** – wsparcie to w wysokości do 5-6 % wartości produkcji sprzedanej uznanej OP lub zrzeszenia OP jest promowane przez KE w ramach WPR (wymaga realizacji Programu Operacyjnego przez uznaną OP lub Zrzeszenie OP, dotacja 50% Funduszu Operacyjnego uznanej OP, realizacja potrzebnych działań bez stawiania do naborów wniosków) - **na Zachodzie UE uznane OP i ich Zrzeszenia to głównie spółdzielnie I i II stopnia zorganizowania gospodarczego** (wg danych Komisji Europejskiej w 2017 r. w UE działało ponad 3500 uznanych OP oraz Zrzeszeń uznanych OP),
- **Zwiększenie kwoty wsparcia ryczałtowego na tworzenie organizacji producentów z max 100 tys. euro rocznie przez pierwsze 5 lat działania od uzyskania uznania przez OP do 250 tys. euro rocznie – propozycja złożenia wniosku do Komisji Europejskiej.** Zapropionowana w projekcie PS WPR 2023-2027 dla Polski kwota wsparcia do 100 tys. euro jest na obecnie i na kolejne lata zbyt mała na tworzenie organizacji producentów, które muszą mieć min. 10 członków. Taka kwota była udzielana już w ramach PROW 2004-2006 na tworzenie grup producentów rolnych, które mogły liczyć zaledwie 5 członków. Proponujemy złożenie wniosku przez Polskę do Komisji Europejskiej o zwiększenie tej kwoty do 250 tys. euro rocznie. W przypadku uzyskania akceptacji, jednocześnie wnioskujemy o dokonanie korekty w tym zakresie w złożonym do KE projekcie Planu Strategicznego WPR 2023-2027 dla Polski

w następujący sposób: dla organizacji producentów o liczbie 10-15 członków max do 150 tys. euro rocznie, dla OP o liczbie 16-20 członków do 200 tys. euro rocznie oraz dla OP o liczbie powyżej 20 członków do 250 tys. euro rocznie przez 5 lat. Należy wskazać, że grupy producentów rolnych (GPR) – zgodnie ze stanowiskiem KE - są formą przejściową organizowania się rolników do czasu uzyskania przez GPR statusu uznanej OP. Dlatego też uważamy, że GPR powinny być wspierane w ramach PS WPR 2023-2027 wyłącznie w zakresie produkcji nowych członków grup, do czasu uzyskania przez grupy statusu uznanej OP. **Nieuzasadnione jest naszym zdaniem wspieranie tworzenia nowych GPR w ramach PS WPR 2023-2027 (uznajemy to za stratę kolejnych lat i środków publicznych), ponieważ KE koncentruje środki wsparcia na uznanych OP i ich Zrzeszeniach, zgodnie z rozwojem rynków, konkurencyjności i potrzebami sektorów rolnych.**

Bez wprowadzenia w/w gradacji udzielania wsparcia w zależności od liczby członków OP, tworzone będą tak jak dotychczas podmioty o małej liczbie członków, nietrwale, które po zakończeniu otrzymywania dotacji rozwiązują się (jak to ma miejsce w przypadku grupy producentów rolnych). Rozporządzenia unijne są w fazie projektu, w związku z czym istnieją ciągle możliwości uzgadniania dobrych rozwiązań z Komisją Europejską. **Proponowane rozwiązanie jest szczególnie ważne dla Polski**, która ma bardzo słabo zorganizowanych gospodarczo rolników i przy braku odpowiedniego wsparcia, poprawa zorganizowania nie nastąpi, co wiązać się będzie z narastaniem problemów spadających systematycznie dochodów z działalności rolniczej.

**Komisja Europejska wskazuje uznane OP i ich Zrzeszenia (którymi na zachodzie UE są głównie spółdzielnie), jako docelowe podmioty działania rolników na rynku. Podmioty te pozwalają efektywnie wykorzystać istniejący potencjał produkcyjny, handlowy i przetwórczy w sektorach rolnych** (status uznanej OP mogą uzyskiwać obecnie działające spółdzielnie np. spółdzielnie mleczarskie lub spółdzielnie mogą być członkiem uznanej OP – członkami OP mogą być osoby fizyczne lub osoby prawne - w tym nie-rolnicy np. spółdzielnie mające możliwości magazynowe, przetwórcze lub usługowe dla rolnictwa jak np. usługi maszynowe, itp. Członkowie nie-rolnicy mogą stanowić do 20% członków uznanej OP). **Zaplanowany system wsparcia w ramach WPR UE na lata 2023-2027 ukierunkowany jest na zorganizowanych gospodarczo rolników. W tym celu KE dla uznanych OP i ich Zrzeszeń zaplanowała znaczące środki wsparcia: na tworzenie (wsparcie ryczałtowe), wsparcie sektorowe, wsparcie inwestycji oraz wsparcie rynkowe. W Polsce tych podmiotów niestety brak (poza sektorem owoców i warzyw).** Spowoduje to duże straty w rolnictwie i przetwórstwie, przy braku odpowiednich zmian.

**4. Pytanie czy będzie obowiązywać redukcja przy płatnościach bezpośrednich (capping)?**

W wersji 4.0 projektu PS WPR 2023-2027 dla Polski przekazanego do KE jest zapis, że redukcja płatności nie będzie stosowana. W związku z brakiem oficjalnych komunikatów potrzebne jest stanowisko MRiRW w tej sprawie (jeśli redukcja miałaby być stosowana, wówczas uwzględnienie w redukcji faktycznie poniesionych kosztów ryczałtowych pracy własnej członków spółdzielni (zatrudnionych na podstawie deklaracji członkowskiej w spółdzielni, a także faktycznie poniesionych kosztów pracy najemnej (zatrudnienie, prace zlecone) – w/w postulat jak również postulat nie stosowania redukcji i nie ograniczania płatności bezp. do 100 tys. euro były zgłaszane przez KRS do poprzednich wersji projektu PS WPR.

5. **Uwzględnianie we wszystkich formach pomocy dla przedsiębiorstw (obecnie i w kolejnych latach, w tym w ramach PS WPR 2023-2027) również zatrudnienia w oparciu o deklarację członkowską** (nie jest to typowa umowa o pracę mimo że zatrudnieni są ubezpieczeni w ZUS) – taką formę zatrudnienia stosuje ok. 80% rolniczych spółdzielni produkcyjnych, które nie mają pracowników na umowę o pracę. Zatrudnienia w oparciu o deklarację członkowską nie zostało uznane przy udzielaniu wsparcia w ramach Tarczy Finansowej PFR w 2020 r. (w ramach wsparcia antykryzysowego wz. ze skutkami COVID-19).
6. **Zniesienie podwójnego opodatkowania: dochodu spółdzielni CIT i dochodu członków PIT.**  
Obecne rozwiązania nie pozwalają zagregować kapitału w spółdzielni. W krajach UE występują rozwiązania, które eliminują podwójne opodatkowanie tj. CIT od dochodu spółdzielni i jednocześnie PIT płacony przez członków w wyniku podziału nadwyżki bilansowej.
7. **Zwolnienie z podatku od nieruchomości** budynków i budowli lub ich część oraz zajęte pod nie grunty, stanowiące własność albo będące w wieczystym użytkowaniu lub oddane do użytkowania spółdzielni lub związku spółdzielni (np. najem), wykorzystywane na działalność statutową spółdzielni lub związku spółdzielni, które prowadzą działalność jako mikro lub małe przedsiębiorstwo.
8. **Zwolnienie z podatku od dochodu spółdzielni**, przeznaczanego w ciągu 3 lat obrotowych na rozwój działalności spółdzielni, które prowadzą działalność jako mikro lub małe przedsiębiorstwo – obrót roczny do 10 mln euro, a w przypadku spółdzielni prowadzących działalność jako średnie przedsiębiorstwo **zwolnienie z połowy podatku od dochodu spółdzielni** przeznaczanego w ciągu 3 kolejnych lat obrotowych na rozwój działalności spółdzielni.
9. **Nabywanie gruntów od KOWR w drodze przetargów ograniczonych przez członków RSP** w celu ich wniesienia do spółdzielni jako wkłady gruntowe.
10. **W dokumentach krajowych wykonawczych i programowych nie ograniczać możliwości korzystania z pomocy na inwestycje w gospodarstwach rolnych ich wielkościami ekonomicznymi**, przez co wyłącza się z pomocy średnie i większe gospodarstwa – problem w szczególności dotyczy RSP, które z uwagi na swoją specyfikę prowadzą wspólne gospodarstwo rolne przez zrzeszone w tych spółdzielniach rodziny rolnicze. Ewentualnie wskazane limity wielkości gospodarstw rolnych uprawniające do wsparcia należałoby zwiększyć poprzez pomnożenie tych limitów przez liczbę rodzin rolniczych zrzeszonych w RSP.
11. **Włączenie sektora mleczarskiego do sektorów wrażliwych w zakresie zabezpieczenia dostaw energii oraz sprzedaży energii po preferencyjnych stawkach.** Obecny wzrost kosztów energii, ciepła i gazu jest bardzo kosztowny i powoduje wiele problemów w działalności spółdzielni mleczarskich. Mleko jest produktem wrażliwym, łatwopsującym się. Obecna sytuacja kosztowa może zdestabilizować działalność w skupie i przetwórstwie mleka oraz spowodować nieodwracalne skutki.
12. **Zatrzymanie destabilizacji rynku skupu mleka przez „doraźne” podmioty skupowe**, które nie ponosząc kosztów utrzymywania większej infrastruktury, w tym infrastruktury przetwórczej, destabilizują ten rynek. Wyżej wymienione podmioty skupowe wykorzystują obecne tendencje

spekulacyjne na rynku tzw. mleka „przerzutowego”. Powstają często bez wyznaczonego celu zrzeszania się ich członków dla zapewnienia stabilizacji zbytu mleka, w wielu przypadkach przy uzyskaniu wsparcia z środków UE. Tendencja powstawania w/w podmiotów wynika z narastania niekorzystnych dysproporcji relacji cenowych pomiędzy cenami skupu mleka a rosnącymi kosztami produkcji (wzrost cen pasz, paliw, energii elektrycznej, gazu, środków ochrony roślin, maszyn, części zamiennych, usług, itd.) oraz utrudnieniami powodowanymi epidemią COVID-19. Na powyższe nakłada się także tendencja do spadku skupu mleka w innych sąsiednich krajach UE. W konsekwencji m.in. wzrasta eksport surowego mleka z Polski do innych krajów UE oraz drastycznie wzrasta cena skupu mleka „przerzutowego”. Powyższa sytuacja spowodowała wzrastającą liczbę powstających „doraźnych” podmiotów skupowych mleka.

Jednocześnie potrzebne jest uruchomienie doraźnego oraz długookresowego wsparcia dla podmiotów przetwórstwa mleka, prowadzących wieloletnią działalność zapewniającą polskim rolnikom – producentom mleka, stabilizację zbytu mleka, w tym w szczególności dla spółdzielni mleczarskich w ramach wsparcia z środków Krajowego Planu Odbudowy (jeśli będą uruchomione) oraz z środków UE w ramach Planu Strategicznego WPR dla Polski na lata 2023-2027. Przy tak niestabilnych warunkach na rynku europejskim i rynkach globalnych, wsparcie spółdzielni mleczarskich, jest potrzebne. Wsparcia swoim przedsiębiorstwom udzielają inne kraje, wobec czego dla zachowania warunków konkurencji, wspieranie stało się wręcz koniecznością, dla zachowania rodzimych przedsiębiorstw.

**13. Wprowadzenie zwiększonego poziomu wsparcia inwestycji realizowanych przez wspólnotowe formy działania rolników na rynku, w szczególności spółdzielnie i ich związki, organizacje producentów, grupy producentów, zrzeszenia OP, związki GPR - np. do 70%** w ramach wsparcia realizacji inwestycji objętych PS WPR 2023-2027, w tym w zakresie budynków i budowli, zakupu maszyn i urządzeń rolniczych, służących wsparciu upraw, hodowli i chowu oraz zbiorów plonów, w stosunku do rolników indywidualnych 40% - tylko takie podejście może spowodować zmniejszenie kosztów jednostkowych prowadzenia i rozwoju gospodarstw rolnych. Bez systemowego rozwiązania, poprzez zwiększenie poziomu wsparcia dla form wspólnotowego działania rolników na rynku, obecny stan nie poprawi się.

**14. Wpisanie do PS WPR wsparcia na zakładanie przedsiębiorstw wiejskich o charakterze wspólnotowym, w szczególności spółdzielni** (w ramach Interwencji związanych z rozwojem obszarów wiejskich, w zakresie zakładania przedsiębiorstw wiejskich).

Oprócz pozarolniczej działalności gospodarczej rolników - nie uwzględniono w/w interwencji w Planie Strategicznym WPR 2023-2027 dla Polski. Potrzebny jest na obszarach wiejskich rozwój spółdzielni wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych, spółdzielni zaopatrzeniowych i usługowych dla rolników i mieszkańców wsi, spółdzielni rolników, spółdzielni energetycznych, innych spółdzielni.

Dotychczas w polskich PROW w ramach poszczególnych perspektyw finansowych UE było działanie dofinansowujące Pozarolniczą działalność gospodarczą (ale dotyczyło ono rolników ubezpieczonych w KRUS odchodzących z rolnictwa lub rolników uruchamiających inną działalność niż działalność rolnicza. Potrzebne jest jednak działanie o szerszym dostępie osób do uruchamiania przedsiębiorstw wiejskich. Z zakresu interwencji przyjętego stanowiskiem

Parlamentu Europejskiego w dniu 23.11.2021 r. dotyczącego realizacji planów strategicznych przez państwa członkowskie można wywnioskować, że obejmuje on wsparciem w/w rodzaje spółdzielni lub inne przedsiębiorstwa o wspólnotowym charakterze działania. Wsparcie potrzebne jest na pokrycie kosztów zakładania tych przedsiębiorstw (koszty rejestracji i przygotowania związanej z tym dokumentacji, koszty zarządcze, obsługi księgowej, administracyjne, koszty związane z tworzeniem przedsiębiorstwa) – zgodnie ze Stanowiskiem PE dot. realizacji planów strategicznych WPR przez państwa członkowskie.

Wnioskujemy o włączenie do w/w wsparcia związków spółdzielni, zakładania zrzeszeń organizacji producentów, związków grup producentów rolnych, w zakresie pokrywania kosztów działalności statutowej, rejestracji i przygotowania związanej z tym dokumentacji, koszty zarządcze, obsługi księgowej, koszty administracyjne związane z prowadzeniem ich działalności – dotyczy kosztów pozainwestycyjnych.

**15. Spółdzielnie energetyczne** – wprowadzenie zmian w Ustawie o OZE w zakresie dotyczącym spółdzielni energetycznych oraz w projekcie rozporządzenia wykonawczego:

- zniesienie ograniczeń zawartych w ustawie w zakresie obszarów na których spółdzielnie energetyczne mogą działać (obecny zapis w ustawie: „Spółdzielnie mogą działać na terenie gminy wiejskiej i miejsko – wiejskiej, lub 3 takich gmin bezpośrednio ze sobą sąsiadujących”) np. spółdzielnie mleczarskie mają często członków z danego regionu lub co także występuje ze znacznych obszarów kraju. Umożliwienie tworzenia spółdzielni energetycznych także na obszarach miejskich;
- doprecyzowanie zapisów ustawy w taki sposób, aby spółdzielnie obecnie działające – wszystkich branż (nie tylko nowotworzone) mogły bez przeszkód uzyskać status spółdzielni energetycznej w przypadku, gdy spełniają warunki zawarte w ustawie – jest potrzeba dokonania uproszczeń dla już działających spółdzielni, aby zwiększyć skalę dokonywanych przez spółdzielnie inwestycji w OZE, celem uzyskania energii elektrycznej, ciepła lub biogazu po niższych kosztach, korzystając z warunków zawartych w ustawie,
- umożliwienie sprzedaży nadwyżek energii elektrycznej, ciepła i biogazu wytworzonych w instalacja OZE spółdzielni – obecnie spółdzielnia może je wytwarzać wyłącznie na własne potrzeby i swoich członków,
- zmniejszenie progu dla instalacji OZE do wytwarzania energii elektrycznej, ciepła lub biogazu z 70 do 40% zapotrzebowania własnego spółdzielni i jej członków – dla wielu inicjatyw powołania spółdzielni energetycznej obecny 70%-wy próg jest dużą barierą ograniczającą (kosztową) możliwości powołania spółdzielni i utrzymania statusu spółdzielni energetycznej, co ma kluczowe znaczenie dla celu powołania SE oraz koszty uzyskania tych nośników,
- umożliwienie korzystania z zapisów tej ustawy przez spółdzielnie mieszkaniowe, które są głównie w miastach (blisko 100%), celem zapewnienia spółdzielni i jej członkom energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii, po znacznie niższych kosztach. Jest to szczególnie istotne po tak dużych podwyżkach cen energii, ciepła i gazu, które z pewnością będą w dalszym ciągu rosnać,
- w przypadku spółdzielni mieszkaniowych i spółdzielni mleczarskich zniesienie ustawowego ograniczenia liczby członków spółdzielni energetycznej do 1000 oraz zniesienie ograniczenia obszaru działania spółdzielni do terenu gminy wiejskiej i miejsko – wiejskiej, lub 3 takich gmin bezpośrednio ze sobą sąsiadujących,

- wprowadzenie zapisu, że „członkami spółdzielni energetycznych mogą być także jednostki samorządu terytorialnego”. Takie rozwiązanie zastosowano w Ustawie o spółdzielniach socjalnych (Art. 4 ust. 2). Przy obecnym stanie prawnym JST np. Gminy mogą być członkami spółdzielni energetycznych poprzez powołanie spółek celowych – co utrudnia proces tworzenia spółdzielni i podnosi koszty jej działania. Gminy nie posiadając w pełni osobowości prawnej nie mogą być bezpośrednio członkami spółdzielni energetycznych. Powoduje to duże ograniczenia w możliwości powoływania spółdzielni energetycznych w sytuacji, gdzie Gmina jest inicjatorem utworzenia takiej spółdzielni lub jednym z głównych członków założycieli spółdzielni. Doświadczenia niemieckie wskazują, że przy rozwoju spółdzielni energetycznych JST odegrały kluczową rolę w powoływaniu spółdzielni energetycznych, których w Niemczech działa ok. 1000 i mają znaczący udział w wytwarzaniu energii elektrycznej, ciepła i biogazu w tym kraju.
- wprowadzenie prostego systemu rozliczeń dla spółdzielni energetycznych, w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, ciepła i biogazu – zbyt skomplikowane rozwiązania będą dużą barierą do powoływania i działania spółdzielni energetycznych.

Dalsze utrzymywanie w/w ograniczeń, w obecnej sytuacji niespotykanego dotychczas wzrostu cen energii elektrycznej, ciepła i gazu oraz narastających problemów z dostępem do tych nośników, jest nieuzasadnione.

**16. Wprowadzenie przepisu w ramach Polskiego Ładu dotyczącego uzyskania emerytury bez konieczności przekazania gospodarstwa rolnego – jest w przygotowaniu przez Rząd RP**

Krajowa Rada Spółdzielcza otrzymuje zapytania od spółdzielców o termin wprowadzenia w/w rozwiązania. Rozwiązanie to jest oceniane przez licznych właścicieli gospodarstw bardzo pozytywnie, z uwagi na brak w wielu przypadkach następców lub obecnie brak możliwości zajmowania się gospodarstwem przez potencjalnych następców właścicieli gospodarstw. Rozwiązanie to będzie pomocne dla funkcjonowania rodzin będących w w/w sytuacji.

**17. Uruchomienie naboru o szerokim zakresie (jak w poprzednich latach) w ramach działania „Przetwórstwo i marketing produktów rolnych” PROW 2014-2020**

Planowany na listopad-grudzień 2021 nabór w w/w zakresie nie odbył się. Odbył się tylko nabór w zakresie wsparcia inwestycji w wytwarzanie pasz. Wielu potencjalnych beneficjentów osób prawnych, w tym spółdzielni, grup producentów rolnych, czeka na ogłoszenie naboru, z uwagi na potrzebę przeprowadzenia inwestycji m.in. w zakresie przetwórstwa mleka, rozbudowy przechowalni zbóż, itd. W tak niestabilnych warunkach na rynku europejskim oraz rynkach globalnych w zakresie produktów rolnych oraz rolno-spożywczych, co potwierdził rok 2020, wsparcie inwestycji oraz rozbudowę możliwości magazynowych dla zbóż, ale także w innym zakresie inwestycje, są potrzebne, aby móc sprostać tak dużym zawirowaniom na rynku.

Krajowa Rada Spółdzielcza  
dnia 28.03.2022 r.